

Warszawa, 30 lipca 2010 r.

Wysokość i struktura zmodyfikowanego minimum socjalnego w 2009 r. (dane średnioroczne)

W niniejszej informacji przedstawiamy szacunki zmodyfikowanego minimum (por. Deniszczuk, Kurowski, Styrz 2007) w oparciu o dane średnioroczne w 2009 r. Wyniki obliczeń otrzymano na podstawie notowań wybranych cen dóbr i usług konsumpcyjnych udostępnionych przez GUS.

W 2009 r. minimum socjalne dla osoby samotnej w wieku produkcyjnym wyniosło **901,72 zł** (wzrost o 36,64 zł wobec wartości z 2008 r.), zaś dla osoby w wieku emeryckim **905,02 zł** (+33,40 zł). Dla dwuosobowego emeryckiego gospodarstwa wartość minimum wyniosła **1 483,27 zł** (+56,28 zł), a dla rodziny z dwojgiem dzieci na utrzymaniu **2 838,05 zł** (wzrost o 96,41 zł).

Tabela 1. Zmodyfikowane minimum socjalne (średniorocznie w 2009 r., w zł).

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K+ DM+DS	M+K+ DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	225,84	451,69	635,33	687,91	871,56	1 107,79	219,45	438,90
Mieszkanie	327,26	466,52	632,41	632,41	799,73	967,44	327,26	466,52
Edukacja	12,44	24,88	132,62	111,88	219,63	319,07	0,00	0,00
Kultura i rekreacja	91,52	107,22	131,56	137,74	162,07	192,59	79,23	104,31
Odzież i obuwie	37,40	74,81	112,16	109,72	147,08	182,00	29,37	58,73
Ochrona zdrowia	35,45	67,72	86,25	87,50	106,04	125,82	67,92	132,66
Higiena osobista	25,97	50,26	61,73	73,56	85,60	108,99	21,86	42,02
Transport i łączność	79,03	150,10	294,76	311,19	311,19	327,61	92,89	143,09
Pozostałe wydatki	66,79	97,52	125,21	129,12	135,15	133,25	67,04	97,04
Razem	901,72	1 490,72	2 212,04	2 281,04	2 838,05	3 464,56	905,02	1 483,27
- na 1 osobę	901,72	745,36	737,35	760,35	709,51	692,91	905,02	741,63

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych Departamentu Statystyki Społecznej GUS.

Uwaga: Symbole użyte w tablicy oznaczają odpowiednio: M – mężczyzna w wieku 25–60 lat, K – kobieta w wieku 25–60 lat, M+K/2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety, DM – dziecko młodsze w wieku 4–6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13–15 lat. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

Tabela 2. Struktura zmodyfikowanego minimum socjalnego (2009 r., średniorocznie), w %.

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K+ DM+DS	M+K+ DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	25,0	30,3	28,7	30,2	30,7	32,0	24,2	29,6
Mieszkanie	36,3	31,3	28,6	27,7	28,2	27,9	36,2	31,5
Edukacja	1,4	1,7	6,0	4,9	7,7	9,2	0,0	0,0
Kultura i rekreacja	10,1	7,2	5,9	6,0	5,7	5,6	8,8	7,0
Odzież i obuwie	4,1	5,0	5,1	4,8	5,2	5,3	3,2	4,0
Ochrona zdrowia	3,9	4,5	3,9	3,8	3,7	3,6	7,5	8,9
Higiena osobista	2,9	3,4	2,8	3,2	3,0	3,1	2,4	2,8
Transport i łączność	8,8	10,1	13,3	13,6	11,0	9,5	10,3	9,6
Pozostałe wydatki	7,4	6,5	5,7	5,7	4,8	3,8	7,4	6,5
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych Departamentu Statystyki Społecznej GUS.

Dynamika minimum socjalnego porównywana jest najczęściej do wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych (inflacji). W 2008 r. minimum wzrosło o 6 punktów, wobec inflacji rządu 4,2 punktu proc. W 2009 r. dynamika minimum socjalnego była bardzo zbliżona do poziomowi inflacji.

W poprzednim badaniu średniorocznym (2008 r.) głównym czynnikiem wzrostu minimum socjalnego była wyżka kosztów eksploatacji zasobów mieszkaniowych. W 2009 r. sytuacja ta utrzymała się – koszyki użytkowania mieszkań wzrosły o 7,4 – 7,9 punktu procentowego, przy wskaźniku CPI dla tej grupy wydatków na poziomie 8,5 punktu.

Tabela 3. Dynamika koszyka w 2009 r. na tle wskaźnika inflacji (2008 r. =100).

Wyszczególnienie	Typ gospodarstwa domowego				Dynamika wzrostu cen (CPI)
	Pracownicze 1-osobowe	Pracownicze 4-osobowe	Emeryckie 1-osobowe	Emeryckie 2-osobowe	
Żywność	101,7	101,0	101,2	101,2	104,1
Eksploatacja mieszkania	107,4	107,9	107,4	107,9	108,5
Wyposażenie mieszkania	103,1	102,7	103,1	103,2	102,0
Edukacja	105,1	106,5	-	-	103,5
Kultura i rekreacja	101,4	102,2	100,4	101,3	102,1
Ochrona zdrowia	103,2	104,2	102,9	102,9	103,2
Odzież i obuwie	103,5	103,5	103,5	103,5	92,6
Higiena osobista	111,8	113,6	113,4	114,0	103,0
Transport i łączność	103,2	97,6	102,0	102,6	97,6
Ogółem	104,2	103,5	103,8	103,9	103,5

Źródło: Obliczenia IPiSS oraz własne na podstawie GUS 2010.

Koszyk żywnościowy w minimum socjalnym rósł wolniej niż ogólny wskaźnik inflacji dla tej grupy. Oprócz towarów żywnościowych, których wartość wzrosła (np. ziemniaków), są także takie, których cena znacznie obniżyła się (niektóre warzywa i owoce), co wpłynęło na niższą

dynamikę koszyka żywnościowego. Koszyk odzieży i obuwia wzrósł o ok. 3,5 procent, przy ujemnej dynamice wskaźnika inflacji dla tej grupy. Przyczyną tej rozbieżności jest fakt, iż w minimum socjalnym w grupie tej bierze się pod uwagę z reguły towary tańsze, zaś ogólny zaś wskaźnik CPI uwzględnia wszystkie, także luksusowe artykuły z odzieży i obuwia, których wartość cenowa w roku kryzysu spadała.

Pozostałe grupy potrzeb, z pewnymi wyjątkami, wykazują dynamikę dość zbieżną do wskaźników publikowanych przez GUS. Do wyjątków tych należy grupa towarów i usług związana z higieną osobistą – koszyk ten wzrósł więcej niż przeciętnie, głównie wskutek wymiany reprezentantów towarów (z rynku znikają towary gorsze). Grupa ta jednak nie przekłada się na duży przyrost całkowity minimum socjalnego: jej udział w minimum socjalnym wynosi od 2,4 do 3,4 procent.

Przyglądając się tym rozbieżnościom pamiętajmy, że model minimum zawiera określony katalog dóbr i usług, których ceny podlegają wahaniom. Koszyki minimum są bardziej wrażliwe na ruchy cen, niż ogólne wskaźniki inflacji publikowane przez GUS, głównie dlatego, że zawierają asortyment produktów średniej jakości. Detaliczna wręcz identyfikacja wartości elementów składowych koszyka wnosi wkład przy wycenie wartości podstawowych potrzeb, z jakich korzystają modelowe rodziny żyjące na minimalnie godnym poziomie życia.

Opracował dr Piotr Kurowski

Literatura

- Biały A., Kruk M. (2009), *Odświeżona lista GUS*, Rzeczpospolita, 30.03.2009, B7.
- Deniszczuk L., Kurowski P., Styrc M. (2007), *Progi minimalnej konsumpcji gospodarstw domowych wyznaczone metodą potrzeb podstawowych. Rodzaje, oszacowania i zastosowania polityce społecznej*, (w opracowaniu) IPiSS, Warszawa.
- Deniszczuk L. (2001), *Kilka uwag o historii i funkcjach minimum socjalnego*, Polityka Społeczna Nr 11/12.
- Deniszczuk L., Sajkiewicz B. (1997 a), *Kategoria minimum egzystencji*, w: Golinowska (1997).
- Deniszczuk L., Sajkiewicz B. (1997 b), *Kategoria minimum socjalnego*, w: Golinowska (1997).
- Deniszczuk, L. (1977), *Wzorzec konsumpcji społecznie niezbędnej*, Studia i Materiały IPiSS, Zeszyt Nr 10, Warszawa.
- Golinowska S. (1997), *Polska bieda II. Kryteria – Ocena – Przeciwdziałanie*, IPiSS, Warszawa.
- GUS (2010): *Biuletyn Statystyczny*, Nr 1 (luty), GUS, Warszawa.
- Kurowski P. (2002), *Koszyki minimum socjalnego i minimum egzystencji – dotychczasowe podejście w: Kategorie i instrumenty interwencji państwa w sytuacji ubóstwa. (Czym jest minimum socjalne?)*, Konferencja 10.12.2002, Biuro Studiów i Ekspertyz Sejmu RP, Warszawa.
- Mazurkiewicz P. (2010), *Tańsze zakupy przed świętami*, Rzeczpospolita, 30.03.2010, B4.